

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. II. Alterum diluvii principum, Oculorum licentia, societas prava.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Origenes apertissimè pronuntians, Quamdiu quis, inquit, permittitur est turbis, & in multitudine succurrantium volutatur, non vacat soli Deo, nec potest esse sanctus.

Turbas ante omnia fugiendas Annaeus Philosophus exactissimè tradens, Quid tibi, ait, vitandum præcipue existimes queris? Turbam. Numquam illi te tuò commiseris. Ego certe confiteor imbecillitatem meam. Numquam mores quos extuli refero. Aliquid ex eo quod composui, turbatur; aliquid ex his que fugavi, redit. Quod agris evenit, quos longa imbecillitas usque eò afficit, ut nunquam sine offensâ proferantur, hoc accidit nobis, quorum animi ex longo morbo reficiuntur. Inimica est multorum conversatio. Nemo non aliquid nobis vitium aut commendat, aut imprimit, aut ne scientibus allinit.

Hæc eadem denuo inculcans. Sic est, inquit, non mutuo sententiam. Fuge multitudinem, fuge paucitatem, fuge etiam unum, maxime vitiosum, qui similes tibi mores affricabit, ni fugâ tibi consulas. Turbas igitur, quantum potes, declina.

Alterum est: Deo maturè servi. Quando enim vitia nos tam maturè vellicant, ut ipsas cunas & infantiam illibatas non sinant, adeo ut jam tum urere incipiant urticae, idcirco etiam maturè in partem alteram inclinandû, struenda virtutis principia, rebus divinis affluendum. Quod Salomon monet: Adolescens partem suam etiam cum senuerit, non recedat ab ea. Bonum est viro cum portaverit jugum Domini ab adolescentia sua. Id faciunt senes, quod facere assueverunt juvenes. Pœnitentia Deo tantò est gratior, quanto magis voluntaria & celerior. Pars optima pœnitentiæ & laude dignissima, cum juvenis maturè se subtrahat à noxiâ voluptate. Illaudata & iners pœnitentia est, cum paupertas aut senium subducit voluptatem; neque verò temperantia adscribendum, cum æger vel deliciarum naufragans cibo potuq; abstinet, hic talis vitia non deserit, sed illa deserunt ipsum. Is volens Deo servit etiamnum qui viribus integris. Primogenita & primitias Deus à nobis exigit. Plurimorum frequens est delirium & stultissima persuasio, eum cibum, quem petulans caro, quem fallax mundus, quem homicida diabolus foedissimè delibant, Deo adhuc honorificè posse apponi, defloratam scilicet juventutem, & exhaustas vires tum demum Deo consecrare, cum Dei hostes ea respuunt. Hoc impietatis commentum est, Deum præteritis dapibus gaudere. Vis servire Deo? servi maturè, & declina turbam, saltem subinde & opportuno tempore. Nimis est imperitus, qui non didicit cum Christo esse solus.

CAPVT II.

Alterum diluuii principium, oculorum licentia, societas prava.

TAMETSI Moyses ad omnem Ægyptiorum sapientiam fuerit exultus, tam artificiosâ tamen & succinctâ descriptione infandam diluuii vastitatem complecti non potuisset, nisi Spiritus divinus illius calamum imbuisset arcanâ scribendi notitiâ. Ita tribus omnino capitibus mysteria conclusit plurima. Et sexto quidem Geneleos capite diluuii causas percenset, ut neque ij qui perierunt, nec nasciturus post illos orbis injustitiæ Deum possit arguere. Septimo miserandum & pecoris & omnium hominum in cataclysmo interitum enarrat. Octavo restaurationem mundi, & causas subsidentium aquarum aperit, atque ostendit, quâ ratione Noëmus post annum ferè carcerem in continentem cum pauculis suis perierit.

Nos cum Moysè singula exponemus ordine. Hoc quidem capite alterum tot malorum principium adstruemus, Oculorum licentiam & societatem pravam.

§. I.

VTi prima pestis ac perniciës, ita hic ipse orbis interitus nõ minus ab oculis sumplit principium. Oculi ad omnia profusè vitia volantes pernicissimi tabellarii: & quod Gregorius affirmat, oculi raptores ad culpam. Videntes filii Dei filias hominum, quod essent pulchra, acceperunt sibi uxores ex omnibus quas elegerunt. Hic ingens interpretum altercatio, quoniam fuerint filii Dei. Huic bello me miscere supervacaneum censeo; rem paucis perstringam. Sunt è priscis doctrinâ & sanctimoniâ clari scriptores, qui putarunt Angelos bonos cum mulieribus fuisse. Quos Chryso- mus non immeritò acri verbosè aceto defricat, quòd Angelos Dei in culpam trahant tam pudendi consortii. Neque Theodoretus illis parcens, Quisquam, inquit, nimis stupidi & solidi existimarunt eos fuisse Angelos, putantes forsitan sua intemperantia patrodinium habituros, si Angelos ejusdem criminis reos tenerent. Ipsi Dei verba hunc errorem refellunt: Non permanebit spiritus meus in homine. Ergo deliquerunt homines, non Angeli. Fingementum illud vix ulli credibile fuisse, nisi auctores habuisset insigniores. Sunt qui filios Dei interpretentur apostatas angelos, qui corpora induerint, & exarserint in feminas, quæ ab illis suis amatoribus sibi & purpurissimum didicerint. Alii viros insigniter proceros & gigantes censent nominari Dei filios. Alii viros potestate eximios, iudices, magistratus, præfides. Alii sacerdotes illius ævi putant designari. Suâ quisque sententiam propugnat. Vera & vulgata est, Dei filios fuisse Sethi posteros, filias hominû è Caini stirpe oriundas. Sethi nepotes & abnepotes filii Dei appelluntur, quia sanctè majorè partem educati, modesti, verecundi, Dei cultores, justitiæ amantes, ad omnè probitatem facti. Atque hoc à Setho avo didicerunt, duravitq; stirps illa in septimâ usque generationem. Tandem ita vulgari vitia exceperunt, ut etiam sanctos mores hæc sæculi corruptela infecerit, inde homines etiam sancti traxerunt labes ab impiâ societate. Deinde solent Hebræi grandia quæque & selecta, Dei nomine efferre, montes Dei, cedros Dei, fluvios Dei dicere, uti nos selectissimas dapes dicimus ore divino dignas. Ita Sethi filii probitate morum, sed & dignitate formæ commendati. Sethus, Suidâ teste, vocatus Deus, tam sanctis moribus, tam pius ac justus fuit. Idem litteras invenit, & quædam Mathematicæ principia. Ita Sethi liberi, filii Dei.

Videntes filii Dei filias hominum: stirps Caini, filie hominum. Ita mala societas coalita est. Ex lege patris Sethi perverfis & improbis nubendû non fuit. Tandem, uti fit cum primi fervores intepescunt, facilis gratia legis est, parentum monita ut nimum prisca negliguntur, excusationes & pretextus in promptu sunt. Ita Sethini connubiis mixti Cainis, nequiores facti sunt illis. Ita res humane labuntur in pejus. Qui diu fuerant religiosissimi, paulatim alienis exemplis imbuti, pravis consortiis tracti sanctiores mores exuunt, alios nequitia vincunt, projectiores & sceleratiores vel pessimis. Cum vate Venusino hic canendû: Damnoſa quid non immittit dies? Etas parentum pejor avis, tulit Nos nequiores, mox daturos Progeniem vitiosorem.

Nimirum omnis mutatio (quod Aristoteles docet) è contrario fit in contrarium: sic sensim vel optimi ad vitiorum licentiam prolapsi fiunt pessimis; aut ob animum diuis favoribus ingratum, aut quia nequitia recens longè dulcior est jam diu ingurgitata.

Deinde sublimes animi & ingenia peracria mediocritatem non ferunt, nam plerumque optimos edunt, aut pessimos partus.

Oculorum licentia est primû interitus orbis principium. Gen. c. 6. vers. 2. Qui dicantur hic filii Dei. Ita Clem. Alex. in Ter-tull. Ph. lo- phus. Gen. c. 6. vers. 3.

Vera & vulgata sententia est Dei filios fuisse Sethi posteros, filias hominum è Caini stirpe oriundas.

Sethus vocatus Deus quia tam sanctis moribus, tam pius ac justus fuit.

Horat. l. 1. Carm. odâ 6

Arist. to. 6. de longiud. & brev. vitæ. c. 2. pag. 294.

Ita

Gm. c. 6. vers. 2.

Ita feri nepotes Sethi ab avis turpissimè degenerant. Videntes filii Dei filias hominum quod essent pulchra, acceperunt sibi uxores ex omnibus quas elegerant. Eruditè Moyses & simul verècundè belluinas nuptias depingit. Nam lascivientes illi homines finem matrimonii non spectarunt, sed ut pecudes in pratis nubunt, & sicut equus & mulus conveniunt, ita illi junxerunt conubia. Quod detestatus David, Nolite, inquit, fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Neque verò illi unam tantummodo uxorem in matrimonium duxerunt, sed plures, nec eas parentum consilio aut rationis suscipiunt, sed prout eis placuit, Venere & Pluto pronubis sibi copularunt. Neque verò honores aut sanctos mores, aut familiæ ac natalium decus valde ambierunt, sed oculis lenocinantibus, Acceperunt sibi uxores ex omnibus quas elegerant. Hinc mera matrimonialia male oculata, quæ diabolus confarrare consuevit.

Psal. 112. 9.

§. II.

Collyrium adhibendū oculis ut sani seruentur.

Hic sanè discamus, quod collyrium oculis adhibendū, ut sani seruentur. Lippire incipiunt oculi, cum pecuniam tantum, aut tantum formam attendunt. Paullatim vanescit luxu pecunia, deflorescit senio forma; ita postquam suum oculi perdidit pabulum, aliò se avertunt, & unà secum cor trahunt. Quanti ab oculis perierunt, his lenonibus ad pudenda tracti flagitia! quot conjuges serò nimis ingemiscunt & plangunt: ut vidi, ut perit, ut me malus abstulit error! Non ignoramus quàm crebrò & alios & nosipfos oculi seduxerint ingenti damno, & tamen oculorum vela & collyria passim omnia rejicimus. Oculorum quidem est videre, sed voluptatis est, quæ auriga illorum, habenas adducere. Verùm auriga dormitante, petulantes & effrenes equi, quæ sunt impetus, excurrunt. Christus hîc frenos injiciens, Ego autem dico vobis, inquit, quia omni, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam machatus est in corde suo. Ideo Zaleucus oculos iussit effodi adultero. Nam, ut Clemens Alexandrinus loquitur, prima fornicationis & adulterii sagitta est oculus, & dum lascivunt oculi, calefcunt appetitiones. Videntes filii Dei filias hominum. In formatione humani fœtus oculi omnium ultimi perficiuntur, primi moriuntur. Non malè hoc instruit natura, ut quò majus est nocendi periculum, eò brevius esset spatium. Idcirco etiam fletus sunt instrumentum, ut quia sunt peccati, simul etiam essent poenitentia principium. Pars innocentia cæcitas est: incustoditus visus incustodite mentis est nuntius. Si fenestræ domus effractæ, nec pluvias nec nives arceant, putredini ac ruinæ domum exponunt: eadem humani pectoris est ratio. Si oculi ad omnem curiositatem pateant, mens sordibus impletur, & cogitationum pessimarum fit desidiabulum. Cor Salomonis tale; nec ipse diffitetur locupletissimus in seipsum testis: Omnia, inquit, quæ desideraverunt oculi mei, non negavi eis, nec prohibui cor meum, quin omni voluptate frueretur. Eam ob rem David sollicitè rogans, Averte, inquit, oculos meos, ne videant vanitatem, in viâ tuâ vivifica me. Egrotis cibi oxii non tantum non dandi, sed nec monstrandi quidem sunt: tolle cucumeres & pepones, aufer frigidâ aut cerevisiam, amove à febrientis conspectu vinum; nam inter os & oculos facilis est proditio, levissimè persuadetur æger idem esse salubre quod suave, libenter agitur quod citò creditur.

Matth. c. 5. vers. 28.

Oculi ultimi perficiuntur, primi moriuntur. Sunt fletus instrumentum.

Ecclesi. c. 2. vers. 10. Psal. 108. vers. 37.

Aug. 10. 8. in ps. 41 p. 152. Oculi scandalizans abs se projiciendus est. Matth. c. 18. vers. 9.

Oculi, ait Augustinus, membra carnis, fenestræ sunt mentis. Solus aspectus via recta est ad opus. Oculi urens, aut sicut eum Christus appellat, scandalizans, non erudendus tantum, sed & projiciendus est, Christi iussu: Erue eum, & projice abs te. Eruiimus quandoque, sed non projicimus: intermit-

timus libidinem, sed occasione libidinis non fugimus. Sic Alipius ex Augustini familiaribus, oculos eruit, non statim projecit. Obstinauerat is animum theatrum non adire, at eum amici & condiscipuli violentiâ familiari traherent. Totum, inquit ille Alipium eò non pertraheris; oculi & animus ibi non erunt: adero velut absens; ita & vos & spectacula superabo. Claudit oculos, aures non claudit. Subitò pugna casu ingens populi clamor coortus, Alipius curiositate victus, sed quasi paratus quidquid illud esset, etiam visum cõtemnere, oculos quos eruerat solum non projecerat, sibi iterum infixit & aperuit. Sed dum immanes illos voluptates vidit, percussus est graviore vulnere in animo, quàm ille in corpore, quem cernere concupivit, ita pugili cadente miserabilis cecidit. Ut enim sanguinè vidit, non se avertit, sed immanitatem simul hausit, aspectum fixit, furias combibit, delectatus scelere certaminis, & cruentâ voluntate inescatus.

Et jam non erat ille, sed unus de turbâ, ad quam venerat; spectavit, clamavit, exarsit, & insaniam secum inde abstulit, quæ non tantum stimulabat redire cum illis, à quibus abstractus est, sed etiam pre illis, & alios secum trahere. Tanti est non eruire solum oculos, sed & projicere, visum non tantum custodire & claudere, sed videndi occasiones sollicitissimè cavere ac fugere. Quâ in re miraculum haberi potest purpuratus Senator Carolus Borromæus, qui Mediolani habitavit ad forum, curiositatis promontorium amplissimum, eâ tamen oculorum sanctimoniam & fide, ut in illud prospexerit nunquam. Reverà vir iste sanctissimus oculos non solum eruit, sed projecit. Iobus oculorum custos acerrimus, Pepergit, ait, iudus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine. Quam enim partem haberet in me Deus desuper? Iob non satis tutum videbatur non aspicere virginem, sed nec cogitare de virgine necessarium ducebat. Eleganter & religiose submonet Poëta:

Quid facies, facies Veneris si veneris ante? Non sed eas, sed eas, ne preas per eas. Edictum Christi stricctissimè est: Is oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te; expedit enim tibi, ut peccat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. Oculos ergo cohibe, quod satis doceant hi filii Dei, qui oculis non custoditis facti sunt filii diaboli.

§. III.

Alterum. Pravam societatem fuge. Illi ipsi nepotes Sethi acceperunt sibi uxores ex omnibus quas elegerant, contra majorum sancita. Consuetudo cum impis & societas prava, feminarum consortia, res periculosissima. Cave Sirenes, ni mergi velis & perire. Exito id discere alieno. Filii Dei videntes filias hominum, quod essent pulchra, utique simul & compta, illecebrosæ, musices peritæ, societate cum illis imitari in omne flagitium precipites ierunt. Hanc talem cum feminis societatem Deus gravissimè suis interdicens, Non ingrediemini ad eas, inquit, neque de illis inire, ut sequamini deos earum. His certè artificiosis sapientia Salomonis evenia. Idem deplorans David, Commisit, inquit, inter gentes, & didicerunt opera eorum. Nam, ait ad sacrificia sua. At illi comederunt & adoraverunt deos eorum. Inimicusque est Israël Beelphegor. Et iratus Dominus ait ad Moysen: Tolle cunctos principes populi, & suspende eos contra solem in paribus. Simul etiam iudicibus Israel imperatum: Occidat unusquisque proximos suos, qui imitati sunt Beelphegor. Tantorum malorum causa societas mala. Tersum speculum vel halitu solo inficitur; ita probus homo solâ improbi viciniâ inquinatur.

CAPVT III.

Extrema hominum nequitia, causa di-
lucii aquisima.

FLAGITIORVM incrementa & orbis interitus ab
oculorum libertate, & hominum pravorum socie-
tate cepit. Frequens ubique populus; vix sanctiores e-
vitā decebant, hinc in dies raritas illorum maxima;
nam improbi eorum vicem succedebant, vitia in im-
mensum credebant; non erat, qui haberi vellet nequi-
tā postremis: junctis viribus in nefas ruebant,
tamquam celum expugnaturi, & dejecturi Deum. Hoc
nimirum laborabat diabolus, Dei consilia turbare, ne
luteus homo in Angelorum sedibus locaretur, & quia
prima omnium molimina felicissime cesserunt, jam ani-
mosior cepit insistere operi & robulior.

Diabolus
laborabat
ne homo
in angelo-
rum sedi-
bus loca-
retur.

Advertetatur prius veterator, familiam Sethi ad opti-
mos mores institutam, & piorum numerum augeri,
hinc omnibus viribus contendit, ut homines Deo red-
deret exosos. Rem eò certe deduxit, ut vitā integros
sanctosque Dei filios ad flagitia gravissima pertraheret.
Sua profectò consilia eò promovit, ut videri potuerit
consilium divinum penitus turbasse: siquidem Deus
ipse fallus est: *Paviret me fecisse hominem.* Hanc orbis mi-
serandam in pejus ruinam hoc capite sub oculos pon-
mus; unā etiam causas explicabimus aquisimas, ob
quas Deus gentem humanam, omnem aquis extin-
xerit.

Ideo Sethi
familiam
Deo exosa
reddere
contendit.

Gen cap. 6.
v. 6. & 7.

§. I.

NOëmi avo nequitia ingens, horrida, intoler-
bilis, quatuor maximè de causis.

4. Causæ
cur Neëmi
avo nequi-
tia fuerit
Deo into-
lerabilis.

I. Non paucorum ea fuit nequitia, sed omnium &
universalis. Dominus de celo prospexit super filios hominum,
ut videat, si est intelligens aut requirens Deum: omnes declina-
verunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non
est usque ad unum. Sanctitas in unico patre Noëmo est re-
perta. De uxoris, filiorum & natorum probitate alium
silet divinæ pagine. Credibile illos à Noëmo ad opti-
ma quæque verbis & exemplis concitatos; num moni-
tis paruerint, incertum. Cham irrisor patris exasse ne-
quam fuit. Certum est, ob Noëmum familiæ Noëmi
parsum. Grex piorum nimirum pusillus. Extra hunc nul-
la uspiam alibi sanctitas & innocentia.

1. Non pau-
corum, sed
omniū &
universalis
nequitia
fuit.

Psal. 17.
v. 2. & 3.

II. Iræ divinæ causa fuit nequitia omnibus numeris
absoluta. Omnis quippe caro corruerat viam suam super ter-
ram. Ad apicem ea pervenit. Vidit Deus quod multa mali-
tia hominum esset in terrâ, & cuncta cogitatio cordis intenta
esset ad malum omni tempore. Quod Hebræi dicunt hac
phrasi: Omne figmentum cogitationum cordis eorum
quantaxat ad malum. Dies & noctes cogitabant, quo-
modo suis satisfacerent libidinibus. Intellectus cæcus,
voluntas perversa in veritum junctis operis ruebant.
Cor, malitæ officina, hoc egit studiosissime, ut omnem
ad se viam intercluderet virtuti. De corde enim exeunt co-
gitationes male, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, fal-
sa testimonia, blasphemata. Nequitia: fons cor est, quod in
illis improbis à Deo aversum hoc nunquam volubatur, quo-
modo insignitius esset flagitiosum. Actiones bonæ ni-
mis quam modicæ tenues, raræ fuerunt!

2. Nequi-
tia omni-
bus nume-
ris absolu-
ta.

Gen. cap. 6.
v. 12.
Ibid. v. 5.

Mat. 5. 15.
v. 19.

III. Nequitia fuit prolixa, ad annos pæne septingen-
tos extensa. Quis hic satis miretur patientiam & longa-
nimitatem divinam, quæ tantò tempore tam fœdam
scelerum colluviem tolerabat, & expectabat respiscen-
tiam? At illi secundum duritiam suam & impœnitens
cor thesaurizabant sibi iram Dei.

3. Nequitia
prolixa, ad
annos pæ-
ne septin-
gentos ex-
tensa.

Ad Rom.
cap. 2. v. 5.

IV. Sic submersi erant libidinum cæno, ut nec mi-
nas, nec monita, nec dehortationes penitus haberent, &
impavidi res nefarias committerent. Vitæ melioris mo-
nebantur

4. Impavi-
di res nefar-
ias commi-
tebantur.